

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 35

van **AXEL RONSE**

datum: 6 oktober 2022

aan **JO BROUNS**

VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Vlamingen die werken in het buitenland - Evolutie

De grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit bereikt nog niet het niveau van voor corona. In tegenstelling tot de andere Europeanen, kijken wij weliswaar meer over het muurtje. Indeed onderzocht dat bijna 10 procent van de Vlamingen, Walen en Brusselaars kijkt naar vacatures van andere EU-lidstaten. Dat is 12 procent meer dan voor corona en beduidend meer dan het Europese gemiddelde van vier procent. Men kijkt vooral naar vacatures in Frankrijk (30%), Nederland (22%), de Verenigde Staten (10,4%) Luxemburg (9,7%) of het Verenigd Koninkrijk (6,6%). De sectoren die het meest worden geraadpleegd zijn: industrieel ingenieur, software ontwikkelaar, ICT'er, in marketing of in installatie en onderhoud.

Omgekeerd zijn wij minder aantrekkelijk voor buitenlandse werknemers. Iets meer dan zeven procent van alle zoekopdrachten verwijst naar onze vacatures. Daarmee staan we achtste in de rangschikking. Vooral inwoners uit Frankrijk en Nederland willen de grens oversteken om te gaan werken. Belangrijk daarbij is dat het bekijken van vacatures niet wil zeggen dat mensen ook massaal naar het buitenland gaan werken.

Uit cijfers van 2017 blijkt dat 1,4 procent van de Vlamingen in het buitenland werkt, bij de Walen ligt dat beduidend hoger, namelijk 4,5%. Het feit dat mensen in het buitenland gaan werken, creëert een uitdaging voor onze krappe arbeidsmarkt. De overheid investeert sterk in onderwijs. Deze investeringen renderen als de betrokkene hier aan de slag gaat. Het is daarom belangrijk dat een braindrain wordt vermeden en dat de talenten in Vlaanderen worden ingezet.

1. Hoeveel Vlamingen zijn de afgelopen 5 jaar gaan werken in het buitenland? Graag ook een overzicht in procent ten opzichte van het totaal aantal werknemers in Vlaanderen.
2. Wat zijn de tien meest voorkomende landen waar Vlamingen gaan werken? Graag ook het overzicht van het aantal Vlamingen dat er de afgelopen 5 jaar aan de slag is gegaan.
3. Op welke manier brengt de minister het vertrek van Vlaamse werknemers naar het buitenland in kaart? Hoe worden deze cijfers gemonitord en opgevolgd? Welke tendensen ziet de minister?
4. Welke lessen trekt de minister uit die cijfers?
5. Hoe gaat Vlaanderen daarmee aan de slag en welke initiatieven worden genomen om een zogenaamde 'braindrain' te vermijden?

ANTWOORD

op vraag nr. 35 van 6 oktober 2022

van **AXEL RONSE**

1. Er zijn geen gegevens beschikbaar over Vlamingen die in het buitenland zijn gaan werken in de afgelopen jaren. Wel zijn er pendelgegevens over Vlamingen die momenteel in het buitenland werken en wonen in Vlaanderen. Deze zijn raadpleegbaar op de website van het RIZIV: [Statistieken van de grensarbeiders - RIZIV \(fgov.be\)](https://statistieken.vlaanderen.be/statistiek/Statistieken-van-de-grensarbeiders-RIZIV-fgov.be).

Op basis van EAK-gegevens kunnen we tevens een beeld schetsen van welk aandeel van de Vlaamse bevolking naar het buitenland pendelt, zie hiervoor onderstaande tabel. Dit aandeel lag de afgelopen jaren rond of onder de 2% van alle Vlaamse werkenden. Qua aantallen komen deze gegevens ongeveer overeen met de administratieve gegevens van het RIZIV.

Tabel 1. Uitgaande pendelgegevens op basis van EAK

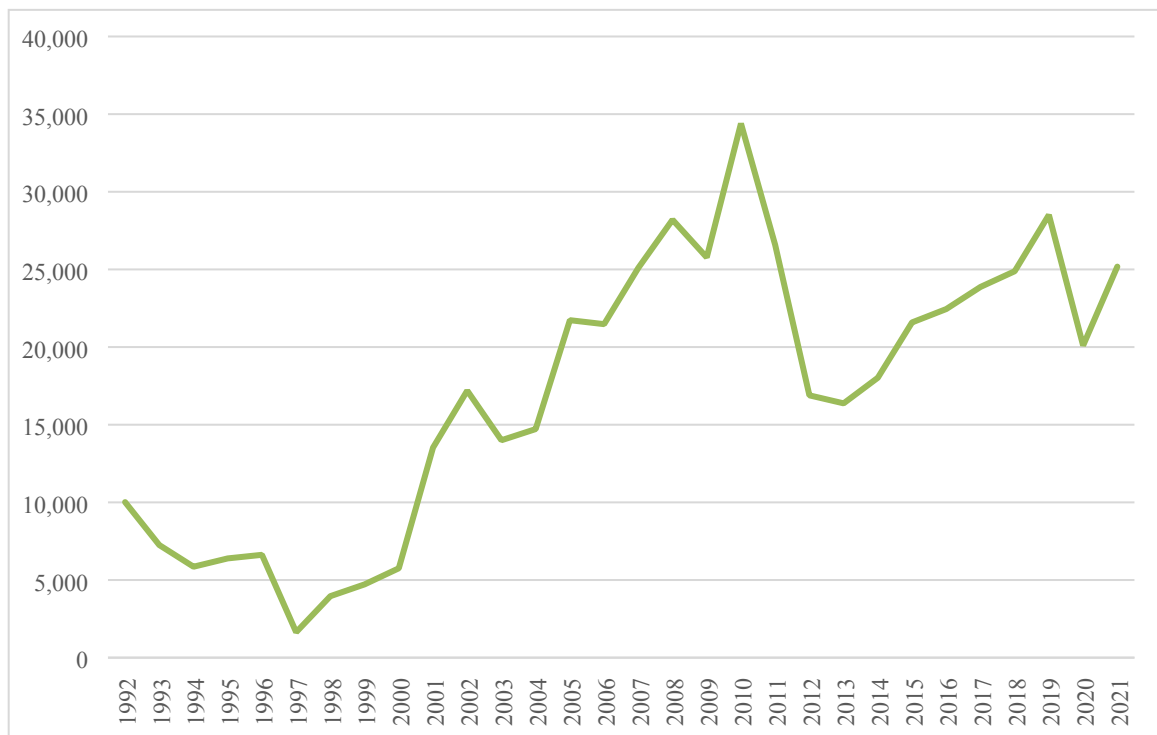
		Nederland	Luxemburg	Totaal
2017	Aantal	42.000	6.000	53.000
	%	1,5%	0,2%	1,9%
2018	Aantal	39.000	5.000	49.000
	%	1,3%	0,2%	1,7%
2019	Aantal	34.000	8.000	47.000
	%	1,1%	0,3%	1,6%
2020	Aantal	34.000	8.000	47.000
	%	1,1%	0,3%	1,6%
2021	Aantal	n.b.	n.b.	59.000
	%	n.b.	n.b.	2,0%

Bron: EAK-Statbel

2. Er zijn enkel pendelgegevens beschikbaar over de buurlanden. Nederland is verreweg het populairste land voor Vlamingen, zowel volgens de administratieve gegevens van het RIZIV als volgens de EAK. Via bovenvermelde link vindt u de gegevens van het RIZIV, bovenstaande tabel biedt de beschikbare gegevens volgens EAK.
3. Cijfers van het federaal planbureau tonen aan dat Vlaanderen een netto immigratieregio is (figuur hieronder). Met andere woorden, Vlaanderen trekt veel personen uit het buitenland aan, voornamelijk uit andere EU-lidstaten. We kunnen weliswaar niets zeggen over de arbeidsstatus van de emigranten of immigranten op basis van deze cijfers. De pendelcijfers van het RIZIV tonen een zeer stabiele trend in het aantal pendelaars in de periode 2017-2021, zowel inkomende pendelaars als uitgaande pendelaars.

De Europese Commissie voerde onlangs een grootschalige bevraging uit om brain drain in EU-lidstaten in kaart te brengen. De resultaten van dit onderzoek zullen naar verwachting eind 2022 worden gepubliceerd.

Figuur 1. Internationaal migratiesaldo Vlaams Gewest 1992-2021

Bron: Federaal planbureau

4. Hoewel we dus niet over gedetailleerde gegevens beschikken van personen die jaarlijks vertrekken uit België, waardoor we weinig weten over de profielen van vertrekkende personen, lijkt het narratief van een 'brain drain' op basis van gegevens van het nationaal planbureau en op basis van pendelgegevens van het RIZIV en EAK sterk overtrokken. Vlaanderen profiteert overduidelijk van het vrij verkeer van personen binnen de Europese Economische Ruimte. Bovendien mag de rol van Brussel als hoofdstad van Vlaanderen en aantrekkingspool van buitenlands talent niet worden onderschat, iets wat niet in deze statistieken naar voren komt maar wel duidelijk de arbeidsmarktdynamiek in Vlaanderen beïnvloedt.

Een belangrijke verklaring waarom Vlamingen (en dat geldt ook voor Walen) wellicht vaker over landsgrenzen kijken voor vacatures dan inwoners in andere EU-landen, zoals blijkt uit het onderzoek van Indeed, is dat alle Vlaamse provincies (met uitzondering van Vlaams-Brabant) grenzen aan een buurland waar ook nog eens dezelfde taal gesproken wordt. De resultaten van het onderzoek van Indeed mogen dan ook weinig verbazen: mobiliteit en taal zijn beperktere drempels voor Vlamingen om in Nederland te gaan werken, het belangrijkste land voor uitgaande pendel en geraadpleegde vacatures volgens Indeed.

5. Voor onderzoek en onderzoekers zijn wij in Vlaanderen vragende partij voor een goede brain circulation. Dergelijke brain circulation heeft (op korte én lange termijn) voordelen voor ieder land én voor de onderzoeker zelf.

Inkomende maar ook uitgaande mobiliteit wordt binnen onderzoek immers als een positief gegeven ervaren en hier wordt in alle financieringsprogramma's dan ook naar gehandeld. In onze FWO financieringsprogramma's wordt er bv. nooit een onderscheid gemaakt op nationaliteit.

Zelf hebben wij in Vlaanderen binnen het FWO een specifiek programma voor het aantrekken van internationaal toptalent met name het Odysseusprogramma. Binnen dit programma wordt er tweejaarlijks een oproep georganiseerd die onderzoekers

gevestigd in het buitenland de kans geeft om naar Vlaanderen te komen en hier verder hun onderzoekscarrière uit te bouwen. Er zijn twee types Odysseus met name

- type I waar er echt gemikt wordt op gevestigde internationaal erkende onderzoekers. Zij krijgen een budget van 2.000.000 euro tot 5.000.000 euro voor de periode van 5 jaar om een eigen onderzoeksgroep uit de grond te stampen;
- type II voor postdoctorale onderzoekers met het potentieel om door te groeien tot een internationaal vooraanstaande positie. Voor hen is er per onderzoeker een onderzoeksfinanciering van 100.000 euro tot 200.000 euro per jaar (500.000 euro tot 1.000.000 euro voor de periode van 5 jaar).